

بانک شیر مادر

چشم انداز تاریخی بانک شیر مادران

از ۱۸۰۰ سال پیش از میلاد، شیر دایه برای تغذیه شیر خواران محروم از شیر مادر استفاده می شد و پس از آن شیر خشک مبتنی بر شیر گاو بدلیل نگرانی از شیردایه ها (بدلیل سبک زندگی دایه ها ، خطر عفونت ، تغذیه ضعیف) جایگزین شیر مادر شد. در اوایل قرن ۲۰ ثابت شد که تغذیه با شیر غیر از شیر مادر شش برابر خطر مرگ را افزایش میدهد.

افزایش نگرانی در مورد تغذیه نوزادان محروم از شیر مادر و بخصوص نوزادان نارس منجر به تاسیس بانک شیر مادر شد

افتتاح اولین بانک شیر و غربالگری مادران از نظر بیماری های عفونی مثل سل ، سفلیس و بیمار یبهای مسری در وین در سال ۱۹۰۰ و در ماساچوست آمریکا در ۱۹۱۰ و در آلمان ۱۹۱۹ و نوشتن دستورالعمل یکسان برای کل اروپا ابلاغ شد. در ۱۹۶۰ تا ۱۹۷۰ بانک های پیشرفته شروع به تاسیس کردند.

در سال ۱۹۷۵ ، ۵ بانک شیر بزرگ در بریتانیا تاسیس شد و تا سال ۲۰۱۶ ، ۲۰۶ بانک شیر در اروپا، ۲۶ بانک شیر در آمریکا و کانادا و همچنین در روسیه و کویت یک بانک شیر راه اندازی شد. **بیشترین** بانک شیر در کشور برزیل (۲۱۷ بانک و ۱۲۶ مکان جمع آوری شیر) وجود دارد. در برزیل با ترویج تغذیه با شیر مادر و تاسیس بانک های شیر از دهه ۱۹۹۰ توانست مرگ و میر نوزادان و کودکان را ۷۳٪ کم کند

بانک های شیر مادران در ایران

اولین بانک شیر ایران در دانشگاه علوم پزشکی تبریز سال ۱۳۹۵ افتتاح شد

در سال ۱۳۹۸ در دانشگاه علوم پزشکی تهران، ایران، شیراز، اهواز، یزد ، کرمانشاه ، مشهد، کرمان، اصفهان، زاهدان راه اندازی شد .

اساس بانک های شیر مادر

- جمع آوری شیر (milk collection)
- ذخیره شیر (storage)
- پردازش شیر (processing)
- بانک های شیر انسانی برای نوزادان نارس که شیر مادرشان کم است و یا مادرشان در دسترس نیست شیر تهیه میکند .

ویژگی شیر موجود در بانک شیر :

- اغلب آنزیم ها ، ویتامین ها و مواد معدنی تغییر نکرده یا بطور مختصر کم میشود
- لاکتوفیرین بین ۲۰ الی ۷۰ درصد حفظ میشود

- IGA بین ۵۰ الی ۸۰ درصد حفظ میشود
- لیزوزیم ۱۰۰ درصد حفظ میشود
- SIgA بین ۷۰ الی ۸۰ درصد فعال است
- Igm اصغر
- IgG تا ۷۰ درصد فعال است
- از ۲۵۵۴ مجموعه شیربانک شیر که توسط ۲۲۴ زن اهدا شده بود، میانگین پروتئین موجود در آن ۹ گرم در لیتر و چربی آن ۳۹ گرم در لیتر بود و شیر تازه مادر دارای ۳۷-۴۳ gr/l چربی و ۱۵ gr/l پروتئین می باشد.
- بیشتر باکتریها، ویروس ها و دیگر پاتوژن ها از بین میروند
- در یک مطالعه دیده شد که ویروس CMV در 10% GUS، در ادرا 7%، در بزاق 2%، و در شیر 30% دفع میشود. CMV در دمای 4 تا 20- زنده میماند و شیر مادر سیتومگال ویروس مثبت برای نوزاد خودش مشکلی ندارد اما CMV در دمای 62.5 بمدت 30 دقیقه (با روش هولدر) از بین میرود.

نکته قابل توجه: محریت و خویشاوندی

وقتی شیرخواری، در دوسال اول زندگی از پستان مادری غیر از مادر خودش حداقل ۱۵ مرتبه به تناوب یا ۲۴ ساعت پیاپی بدون آن که در ۲۴ ساعت غیر از آب و اچانا داروی ضروری فقط با شیر دایه تغذیه شود، میان شیرخوار و شیردهنده و همسر و فرزندان مشترک شیردهنده و شوهرش، نوعی رابط محریت و خویشاوندی بوجود می آید.

با توجه به اینکه در برنامه اهدا شیر، شیرخوار مستقیم از پستان تغذیه نمی شود و شیرهای اهدایی با هم مخلوط و ۱۵ مرتبه شیردهی به نوزاد بصورت متناوب انجام نمی شود، به خودی خود "محریت و خویشاوندی" منتفی می گردد.

طبق استفتاء، انجام شده از دفتر مراجع عظام، تغذیه نوزادان نیازمند از شیر اهدایی بانک شیر مادر بلامانع است.

مراحل اهدا شیرمادر به بانک شیر

قدم اول: تایید صلاحیت و غربالگری مادر اهدا کننده شیر
مصاحبه با مادر و انجام آزمایشات سرولوژیک برای اهداکننده

- HIV-1 and HIV-2
- HTLV-I and HTLV-II
- Hepatitis B
- Hepatitis C
- Syphilis

قدم دوم: بررسی باکتریولوژیک شیر اهدایی از همه نمونه های شیر در بدو ورود کشت میکربی گرفته میشود
قدم سوم: نگهداری شیر در فریزر تا ارسال جواب کشت

قدم چهارم: پاستوریزه کردن شیر در دستگاه هولدر در درجه 62/5 بمدت 30 دقیقه و سپس سرد شده در 4 درجه بمدت قدم پنجم: گرفتن یک نمونه کشت میکربی راندوم از هر راند قدم ششم: نگهداری نمونه ها تا آماده شدن جواب کشت قدم هفتم: ارسال آنها به بخش و تغذیه کردن نوزادان

چه مادرانی میتوانند شیر اهدا نمایند

- حال عمومی مادر پس از زایمان مناسب باشد و توانایی دوشیدن شیر مازاد بر مصرف نوزاد را داشته باشد
- از نظر آزمایشات سرولوژیکی منفی باشند (HBSAg) از شیر عبور می کند و نباید اهدا شود. در تلقیح ویروس HIV و HTLV به شیر تازه در روش HTST و در روش هولدر در دمای 62/5 بمدت 30 دقیقه ویروس از بین رفته و کشت مجدد هم رشد نداشت .
- بدون عفونت حاد یا مزمن باشند
- مصرف دارو و سیگار و الکل نداشته باشند
- بتوانند بطور تمیز شیر را دوشیده و نگهداری کنند . فرزند خودش سالم بوده وزردی پاتواژیک نداشته باشد
- مصرف مداوم از داروهای بدون نسخه مانند استامینوفن و آسپرین و ضد بارداری های خوراکی نداشته باشند
- مادر شیرده باشد حداکثر تا ۶ الی ۸ ماه پس از زایمان باشد (بدلیل پایین آمدن پروتئین شیر) در صورت ادامه بعد از این مدت شیر باید از نظر پروتئین و کالری تست شود

به چه نوزادانی شیر بانک شیر اهدا می شود

- نوزادان نارس به ویژه نوزادان با وزن کمتر از ۱۵۰۰ گرم
- شیرخواران مبتلا به مشکلات گوارشی، جراحی های دستگاه گوارش
- مواردی که مادر به دلایلی نمی تواند با شیر خود شیرخوارش را تغذیه کند.
- شیرخواران مبتلا به مشکلات کلیوی
- عدم تحمل نوزاد جهت تغذیه با شیر مصنوعی
- نوزادان دچار سوء تغذیه شدید و...

آدرس بانک های شیرمادر استان تهران

مادرانی که شیرمازاد دارند و واجد شرایط هستند جهت اهدای شیر به بانک شیر، به آدرس های ذیل مراجعه نمایند:
-آدرس بانک شیر بیمارستان ولی عصر(دانشگاه تهران): میدان توحید- مجتمع بیمارستانی امام خمینی(ره)-بیمارستان ولیعصر(عج) -جنب آسانسور- طبقه ۲ سرکار خانم آرونی - شماره تماس : ۶۱۱۹۲۰۴۲

-آدرس بانک شیر بیمارستان اکبر آبادی (دانشگاه ایران):خیابان مولوی - ایستگاه باغ فردوس-بیمارستان اکبر آبادی-شماره تماس سرکار خانم سهلانی ۵۵۹۸۱۰۹۰